

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1960-1974		
1960	16 Αυγούστου	<ul style="list-style-type: none"> Ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας – Πρώτος Πρόεδρος ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος
1963	30 Νοεμβρίου 21 Δεκεμβρίου 31 Δεκεμβρίου	<ul style="list-style-type: none"> Επίδοση των 13 σημείων στον Φ. Κουτσιούκ από τον Μακάριο Έναρξη διακοινωντικών ταραχών Χάραξη πράσινης γραμμής
1964	4 Μαρτίου 15 Μαρτίου 30 Απριλίου 7 Αυγούστου	<ul style="list-style-type: none"> Ψήφισμα 186 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. Άφιξη στρατευμάτων Ειρηνευτικής Δύναμης (UNFICYP) στην Κύπρο Συμφωνία για αποστολή ελληνικής μεραρχίας στην Κύπρο Έναρξη γεγονότων Τυλληρίας – τουρκικοί βομβαρδισμοί
1965	26 Μαρτίου	<ul style="list-style-type: none"> Υποβολή έκθεσης του μεσολαβητή του Ο.Η.Ε., Γκάλο Πλάζα
1967	21 Απριλίου 9 Σεπτεμβρίου 14 Νοεμβρίου Δεκέμβριος	<ul style="list-style-type: none"> Πραξικόπημα συνταγματαρχών στην Ελλάδα – Επιβολή της Χούντας Συνομιλίες Ελλάδας – Τουρκίας στον Έβρο Επιχείρηση της Κοφίνου Αποχώρηση της ελληνικής μεραρχίας από την Κύπρο
1968	25 Φεβρουαρίου 24 Ιουνίου	<ul style="list-style-type: none"> Επανεκλογή Μακαρίου στο προεδρικό αξίωμα Έναρξη ενδοκυπριακού διαλόγου
1970	8 Μαρτίου Αύγουστος	<ul style="list-style-type: none"> Δολοφονική απόπειρα κατά του Μακαρίου Επιστροφή Γρίβα στην Κύπρο και ίδρυση της Ε.Ο.Κ.Α. Β΄
1972	Μάρτιος	<ul style="list-style-type: none"> Οι τρεις μητροπολίτες ζητούν παραίτηση Μακαρίου από το προεδρικό αξίωμα
1973	8 Φεβρουαρίου 14 Ιουλίου 7 Οκτωβρίου 17 Νοεμβρίου	<ul style="list-style-type: none"> Επανεκλογή Μακαρίου ως προέδρου – Βία από την Ε.Ο.Κ.Α. Β΄ Καθαίρεση τριών μητροπολιτών Δολοφονική απόπειρα κατά του Μακαρίου Η εξέγερση του Πολυτεχνείου στην Αθήνα – Επικράτηση Δ. Ιωαννίδη
1974	27 Ιανουαρίου 15 Ιουλίου 20 Ιουλίου 23 Ιουλίου 24 Ιουλίου 14 Αυγούστου 7 Δεκεμβρίου	<ul style="list-style-type: none"> Θάνατος του Γρίβα – Αμνήστευση μελών Ε.Ο.Κ.Α. Β΄ Πραξικόπημα κατά του Μακαρίου Τουρκική εισβολή στην Κύπρο Ανάληψη προεδρίας από τον Γλαύκο Κληρίδη Αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα Β΄ φάση Τουρκικής εισβολής – κατάληψη εδαφών / προσφυγοποίηση Επιστροφή Μακαρίου στην Κύπρο

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ 1960 - 1968

Τα πρώτα τρία χρόνια της Ανεξαρτησίας: 1960-1963

Κύρια σημεία:

1. Η εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας
2. Τα μειονεκτήματα της Συμφωνίας Ζυρίχης-Λονδίνου
3. Η οργάνωση του νέου κυπριακού κράτους
4. Τα δεκατρία σημεία
5. Οι διακοινοτικές ταραχές και η Τουρκική ανταρσία (τα γεγονότα του 1963)

Η εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας	
Χρόνος	• 16 Αυγούστου 1960 (βλ. φωτογραφία σ. 274)
Σημασία	<ul style="list-style-type: none"> • Η δημιουργία ανεξάρτητου και κυρίαρχου κυπριακού κράτους • Ο τερματισμός της Αγγλοκρατίας στη Κύπρο
Στάση κυπριακού λαού	<ul style="list-style-type: none"> • Σχετική ανακούφιση και αισιοδοξία στο μεγαλύτερο μέρος του λαού • Ελπίδα για ένα μέλλον σε συνθήκες ειρήνης, δημοκρατίας, ελευθερίας.

Μειονεκτήματα συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου	
Σύνταγμα (βλ. σελ. 272, 275, 277)	<ul style="list-style-type: none"> • Το Σύνταγμα ήταν δοτό (δηλαδή επιβλήθηκε στους Κυπρίους – δεν ήταν προϊόν της ελεύθερης βούλησης του κυπριακού λαού). • Εμπεριείχε διαιρετικά στοιχεία (δηλαδή στοιχεία που χώριζαν αντί να ενώνουν το λαό) • Οι υπήκοοι διακρίνονταν ανάλογα με την κοινότητα στην οποία ανήκαν (ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή) • Η τουρκοκυπριακή κοινότητα απολάμβανε αυξημένα δικαιώματα – πολύ περισσότερα από όσο θα έπρεπε, σύμφωνα με την πληθυσμιακή τους αναλογία. • Η Κύπρος ήταν η πρώτη χώρα στον κόσμο στην οποία το Σύνταγμα αρνιόταν τη διακυβέρνηση στην πλειοψηφία. • Υπήρχαν στο Σύνταγμα πρόνοιες προβληματικές (π.χ. το δικαίωμα veto και άλλα δικαιώματα του Τουρκοκύπριου αντιπροέδρου, οι χωριστές πλειοψηφίες στη βουλή, η εκλογή χωριστών δημοτικών συμβουλίων στις πόλεις, η αναλογία 70% - 30% στις προσλήψεις δημόσιων υπαλλήλων κ.λπ.)
Συμφωνίες	<ul style="list-style-type: none"> • Συνθήκη εγγυήσεως: έδινε το δικαίωμα στις εγγυήτριες δυνάμεις (Αγγλία, Ελλάδα και Τουρκία) να επέμβουν στην Κύπρο ακόμη και χωριστά η καθεμιά, σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων της Συνθήκης (βλ. σ. 273)

Η οργάνωση του κυπριακού κράτους στα χρόνια 1960-1963		
Εσωτερική πολιτική οργάνωση	Κυβέρνηση	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόεδρος: Ελληνοκύπριος (ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος) • Αντιπρόεδρος: Τουρκοκύπριος (ο Φαζίλ Κουτσιούκ) • Υπουργικό Συμβούλιο: Επτά Ελληνοκύπριοι υπουργοί και τρεις Τουρκοκύπριοι
	Βουλή	<ul style="list-style-type: none"> • 35 Ελληνοκύπριοι βουλευτές (από ξεχωριστή ψηφοφορία) • 15 Τουρκοκύπριοι βουλευτές (από ξεχωριστή ψηφοφορία)
Εξωτερική πολιτική	Συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς	<ul style="list-style-type: none"> • Μέλος του Ο.Η.Ε. • Μέλος της Κοινοπολιτείας • Μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης • Μέλος του κινήματος Αδεσμεύτων
	Σχέσεις με άλλες χώρες	<ul style="list-style-type: none"> • Στενές σχέσεις με τη Δύση (βλ. φωτογραφία σ. 276) • Φιλικές σχέσεις και με την Ανατολή και τον υπόλοιπο κόσμο • Διατήρηση ενός αδέσμευτου προσανατολισμού στην εξωτερική πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η κίνηση του Μακαρίου για τροποποίηση του Συντάγματος – Τα 13 σημεία	
Κίνητρα	<ul style="list-style-type: none"> • Η επιθυμία για βελτίωση του Συντάγματος (με περιορισμό ή κατάργηση των διαιρετικών του στοιχείων) • Η επίτευξη ομαλής λειτουργίας του κράτους (βλ. μειονεκτήματα πιο πάνω)
Στρατηγική	<ul style="list-style-type: none"> • Τροποποιήσεις μέσα από διάλογο και διαπραγματεύσεις με την τουρκοκυπριακή πλευρά και τις τρεις εγγυήτριες δυνάμεις
Περιεχόμενο 13 σημείων	<ul style="list-style-type: none"> • Βλ. πηγή σελ. 277-278
Αντιδράσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Ύπατος Αρμοστής Αγγλίας στην Κύπρο: ενθαρρύνει το Μακάριο και συμβάλλει στη διατύπωση των 13 σημείων • Πρωθυπουργός Ελλάδας (Γ. Παπανδρέου): συμπαρίσταται και συμβουλεύει για αποφυγή μονομερούς ενέργειας • Τουρκία: Απέρριψε τα 13 σημεία

Τα γεγονότα του 1963		
Αίτια	<ul style="list-style-type: none"> • Τριβή – τάσεις ανταγωνισμού των δύο κοινοτήτων (ελληνοκυπριακής – τουρκοκυπριακής) • Προβλήματα στην ομαλή λειτουργία του κράτους • Εκκρεμότητες λόγω της υποβολής πρότασης με τα 13 σημεία 	
Αφορμή	<ul style="list-style-type: none"> • Τυχαίο αιματηρό επεισόδιο στη Λευκωσία στις 21-12-1963 	
Γεγονότα	• Διακοινοτικές ταραχές	<ul style="list-style-type: none"> • Ανθρώπινα θύματα • Αγγλική επέμβαση • Χάραξη πράσινης γραμμής
	• Τουρκική ανταρσία	<ul style="list-style-type: none"> • Μετακίνηση Τουρκοκυπρίων • Αποκοπή δρόμου μέσω Κιόνελλι • Αποχώρηση από την κυβέρνηση
Αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργήθηκε το προοίμιο της διχοτόμησης της Κύπρου (βλ. πράσινη γραμμή) • Απόσχιση Τουρκοκυπρίων (βλ. ανταρσία) 	

Ερωτήσεις:

1. Πώς οργανώθηκε εσωτερικά η νεοσύστατη Κυπριακή Δημοκρατία το 1960 και ποια εξωτερική πολιτική ακολούθησε στη συνέχεια;
2. Να εκθέσετε αναλυτικά τους λόγους για τους οποίους ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος πρότεινε την αναθεώρηση των 13 σημείων του συντάγματος και να καταγράψετε τις αντιδράσεις των εγγυητριών δυνάμεων στην πρόταση αυτή.
3. Ποιο τυχαίο γεγονός πυροδότησε τις «διακοινοτικές ταραχές» του 1963 και ποιες υπήρξαν οι επιπτώσεις τους στην πορεία της Κυπριακής Δημοκρατίας;

Συνθετική ερώτηση:

- Αφού αναφερθείτε στη λειτουργία της Κυπριακής Δημοκρατίας από την επίσημη εγκαθίδρυσή της στις 16 Αυγούστου έως το τέλος του 1963, να αναλύσετε τα αίτια και τα αποτελέσματα των «γεγονότων του 1963».

Τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας: Η περίοδος 1964-1967

Οι εξελίξεις γύρω από το Κυπριακό πρόβλημα το 1964-1965		
Περίοδος	Διπλωματικές εξελίξεις	Στρατιωτικές εξελίξεις
Ιαν. 1964	<ul style="list-style-type: none"> Πενταμερής στο Λονδίνο 	Στάση Τουρκίας
Φεβρ. 1964	<ul style="list-style-type: none"> Αγγλοαμερικανικό σχέδιο λύσης 	
4/3/1964	<ul style="list-style-type: none"> Ψήφισμα 186 του Ο.Η.Ε. 	
Ιούνιος 1964	<ul style="list-style-type: none"> Επίσκεψη του Γ. Παπανδρέου στην Αμερική – Επαφές με τον Τζόνσον 	Στάση Κύπρου – Ελλάδα Επέμβαση Η.Π.Α. – Ε.Σ.Σ.Δ.
	<ul style="list-style-type: none"> Σχέδιο Άτσεσον 	
	<ul style="list-style-type: none"> Νέο σχέδιο Άτσεσον 	7 Αυγούστου 1964: Γεγονότα Τυλληρίας
1965	<ul style="list-style-type: none"> Έκθεση Γ κάλο Πλάζα 	Επέμβαση Ο.Η.Ε. – Κρουτσόφ

Η ενωτική γραμμή και οι εξελίξεις έως το 1967		
Η ενωτική γραμμή	1965	<ul style="list-style-type: none"> Επαναφορά της επιδίωξης ένωσης Κύπρου-Ελλάδας από την κυπριακή και ελληνική κυβέρνηση
	27/6/1967	<ul style="list-style-type: none"> Ψήφισμα Κυπριακής Βουλής για συνέχιση του ενωτικού αγώνα στην Κύπρο
Οι πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα	Ιούλιος 1965 – Απρίλιος 1967	<ul style="list-style-type: none"> Περίοδος πολιτικής αστάθειας στην Ελλάδα
	21 Απριλίου 1967	<ul style="list-style-type: none"> Πραξικόπημα συνταγματαρχών – επιβολή στρατιωτικής δικτατορίας (με αρχηγό τον Γ. Παπαδόπουλο)
Ο αντίκτυπός τους στην Κύπρο	<ul style="list-style-type: none"> Η άνοδος της Χούντας ενθάρρυνε τους αντιμακαριακούς κύκλους στην Κύπρο Ελλαδίτες αξιωματούχοι της Εθνικής Φρουράς και της ΕΛΔΥΚ σχεδιάζουν την ανατροπή του Μακαρίου από την εξουσία Όξυνση σχέσεων Μακαρίου – Γρίβα 	

Εξωτερικές εξελίξεις	<ul style="list-style-type: none"> • Η έκρηξη του Αραβοϊσραηλινού πολέμου τον Ιούνιο του 1967 αναβάθμισε τη στρατηγική σημασία της Τουρκίας για τη Δύση.
Πρωτοβουλίες της Χούντας	<ul style="list-style-type: none"> • 9/8/1967: Επίσκεψη Γ. Παπαδόπουλου στην Κύπρο και επαφές με το Μακάριο για προώθηση της ιδέας περί «διχοτομημένης ένωσης», ενόψει των συνομιλιών του Έβρου. • 9-10/9/1967: Ελληνοτουρκικές συνομιλίες στον Έβρο. Κατέληξαν σε πλήρη αποτυχία. Η Τουρκία αρνήθηκε να συζητήσει λύση του Κυπριακού με βάση την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Η κρίση της Κοφίνου		
Αίτια	<ul style="list-style-type: none"> • Η παρεμπόδιση της δημιουργίας τουρκικού θύλακα στην περιοχή Κοφίνου 	
Άμεσες αντιδράσεις	Τουρκία	<ul style="list-style-type: none"> • Τουρκική απειλή για στρατιωτική επέμβαση στη Κύπρο • Ακολούθησε κλιμάκωση της τουρκικής προκλητικότητας
	Ο.Η.Ε.	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσφορία στον Ο.Η.Ε. • Διεθνείς αντιδράσεις
	Χούντα Αθηνών	<ul style="list-style-type: none"> • Λόγω της αμηχανίας και της ανικανότητας, επικράτησε πανικός ανάμεσα στους χουντικούς • Ανακάλεσαν το στρατηγό Γρίβα, τον οποίο θεώρησαν ως υπεύθυνο της αποτυχίας.
	Αμερική – Ο.Η.Ε.	<ul style="list-style-type: none"> • Παρέμβαση για επίλυση της κρίσης
Συνέπειες	Διπλωματικές	<ul style="list-style-type: none"> • Μεσολάβηση του Αμερικανού Σάουρους Βανς για εξευμενισμό της Τουρκίας και ματαίωση τουρκικών σχεδίων για απόβαση στην Κύπρο
	Στρατιωτικές	<ul style="list-style-type: none"> • Αποχώρηση ελληνικής μεραρχίας από την Κύπρο • Ανατροπή της ισορροπίας στρατιωτικών δυνάμεων • Ζητήθηκε η διάλυση της Εθνικής Φρουράς της Κύπρου, γεγονός που δεν έγινε αποδεκτό, παρά τις πιέσεις.
	Πολιτικές	<ul style="list-style-type: none"> • Η κρίση της Κοφίνου κατέληξε και σε πολιτική ήττα της ελληνικής πλευράς, γιατί ανατράπηκαν τα πολιτικοστρατιωτικά δεδομένα στην Κύπρο και επηρεάστηκε η παραπέρα πορεία του Κυπριακού προβλήματος.

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ (Κατεύθυνσης)

7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Σύγχρονη Ιστορία της Κύπρου

ΘΕΜΑ: Η περίοδος της Ανεξαρτησίας ως την Τουρκική Εισβολή (1960-1974)